

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 6

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq x'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat k'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 581 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 30-iyunda ruxsat etildi.*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Musayeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi
Djudi Smetana, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Krissi Lyuis, p.f.n., Pitsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Ali Kopak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya
Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Oliy ta'lim islohotlarida – muhandislik maktablarini institutsional rivojlantirish asoslari	16
Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov, Abduqunduzova Nazokat Usmonqulovna	
Xufiyona iqtisodiyot mamlakatimiz rivojiga to'siq bo'lmoqda	20
Muxiddin Kalonov	
“Yashil” iqtisodiyotni moliyalashtirish amaliyotini takomillashtirish	24
Muhammadiyeva Maftuna	
Oliy ta'lim tizimidagi islohotlarda innovatsion yechimlarning zarurati	27
Abduqunduzova Nazokat Usmonqulovna	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshirishda ish beruvchilar va yonlanuvchilar o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarni aniq sotsiologik baholash.....	31
Dustmurodov Orifjon Ismatilloevich	
Перспективы развития средств размещения в экологическом туризме на охраняемых природных территориях Узбекистана.....	40
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Bank kartalari orqali ko'rsatilayotgan xizmatlari bozorining rivojlanish borasidagi asosiy tendensiyalari va muammolari	49
Toyirov Yunus Alamovich	
Kichik biznes subyektlarida innovatsionraqabatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish orqali import o'rnini bosish strategiyasini shakllantirish istiqbollari.....	55
Rustamov Alisher Raxmataliyevich	
Nodavlat umumiy o'rta ta'lim maktabning faoliyati samaradorligini aniqlashda innovatsion usullardan foydalanish.....	62
Ustadjalilova Xurshida Aliyevna	
Tijorat banklarida bank risklarini boshqarishning strategik ahamiyati.....	67
Altibayev Xudayberdi Kuvandikovich	
Klaster iqtisodiy subyekt sifatida: mohiyati va tasnifi.....	71
Usmonov Sharofiddin Pazlitdinovich	
Tijorat banklari tomonidan yoshlar tadbirkorlik faoliyatini kreditlashning nazariy-uslubiy jihatlari.....	76
Asrorov Azizbek Isomiddin o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalari xalqaro tasnifi: nazariya va tendensiya.....	81
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
Iqtisodiyot transformatsiyasi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyaviy resurslarini boshqarishda metodologik yondashuvlar va ilmiy qarashlar	86
Jiyanova Nargiza Esanboyevna	
Davlat-xususiy sheriklik munosabatlarini samarali tashkil etish mezonlari va omillari.....	93
Z. Abdikarimova, S. Madaminov	
Savdo korxonalarini boshqaruv samaradorligini oshirish imkoniyatlari.....	97
Q. J. Mirzayev, Sh. M. Islomov	
Sociological Assessment of Migration Processes	102
Gulmurodov Kamoliddin Abdukodir ugli	
Current issues of business management in the context of digitalization of the economy	112
Safarov Bakhtiyor Djurakulovich, Kadirova Zulhumor Namazovna, Dadabaev Kuchkor Abdullaevich	
Методические основы маркетинговых стратегий акционерных обществ.....	118
Эркинов Шахзод Баходир ўғли	

Insurance Mechanisms in Foreign Trade: Mitigating Risk and Facilitating Global Commerce	125
Abirkulova Sohijamol	
Improving the Conceptual Framework for Modernizing the Tax System (Using the Example of Uzbekistan)	130
Bakhrom Nomazov	
Ayollarning inson kapitalini rivojlantirishda kraudfanding platformasining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	136
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Evaluating the Environmental Sustainability of Uzbek Firms in the Green Economy.....	142
Nurbek Xalimjonov Ulugbek ugli	
O'zbekiston iqtisodiyotini innovatsion rivojlanishida inson kapitalining roli	148
Eshmirzayev Faruddin Ilhomjonovich, Salimova Zaxro Sobirjon qizi	
Agroklastarlarda asosiy vositalarni modernizatsiyalash va ta'mirlash xarajatlarini tahlil qilish	155
G'afforov Ilhomjon Ilyosjonovich, Mirzayev Behzod Abdug'ofur o'g'li, Narzullayev Nodirbek Aziz o'g'li	
Improving the Practice of Increasing the Effectiveness of Managing Innovation Processes in Commercial Banks	160
Juraev K. T.	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanish	164
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish va yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda soliqlarning roli va ahamiyati.....	169
Madraximov Baxtiyorjon Ortiqboy o'g'li, Rizayev Xabib Abduraufovich, Namazov Sa'dulla Namozovich	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tishning joriy holati tahlili.....	175
Rahmatullayeva Dilbar Olimovna	
Buxoro viloyatida savdo xizmatlari raqobatbardoshligini baholash uslubiyatini takomillashtirish..	181
Raxmatov Akmal Anvar o'g'li	
The Contribution of Transport in the Development of Tourism Industry (Case Study: Uzbekistan).....	187
Rofeeva Rukhshona Shavkatovna	
Yoshlarning sayohat manzillarini tanlashdagi omillar	192
Qurbanbayev Shuhrat Bakberganovich	
Improving the Effective use of Funds From Taxes and Fees in Kashkadarya Region	196
Shakhzod Zokhidov	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida sanoat korxonalarida iqtisodiy salohiyatni boshqarish	202
Kadirova Shaxnoza Ilhomovna	
Yangi O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida kadrlar tayyorlash masalalari.....	207
Usmonov Baxodir Suvonqulovich	
Temir yo'l transportida innovatsion faoliyatni rivojlantirish yo'llari	211
Nasimov Shavkat Vasiyevich	
O'zbekistonda banklararo raqobat.....	219
Zunnunova Xulkar Muxtorovna	
O'zbekistonning xalqaro moliya tizimiga integratsiyasini ta'minlashni takomillashtirish.....	225
Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna, Kuchkarov Sanjar Baxtiyarovich	
Respublikamizda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari	229
Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov	
Iqtisodiy xavfsizlik tushunchasining mohiyati.....	233
Aripov Oybek Abdullayevich, Madiyorov Shavkatbek Muxtarovich	

Aksiyadorlik jamiyatlarida konsolidatsiyalashgan moliyaviy holat to'g'risida hisobot tuzishning bosqichlari.....	237
Eshonqulov Azamat Abdiraximovich	
Davlat moliyaviy nazoratining turlari va shakllari.....	241
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
Tog' turizmini rivojlantirish manfaatlarini yo'lida investitsiya resurslarini to'plash mexanizmlarini ishlab chiqish samaralari	245
Xidirov Alimardon Dagarovich	
The Main Role of the Teacher While Managing the Classroom and Some Aspects of Teaching English	248
Nilufar Turdiyeva	
Davlat xususiy sherikchilik faoliyatining menejment funksiyalari tizimida muvofiqlashtirishning ahamiyati	252
Suleymanov Farrux Raximjon o'g'li	
Qishloq xo'jalik mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmlari va sohada amalga oshirilayotgan tarkibiy-miqdoriy o'zgarishlar dinamikasi	256
G. Sh. Qo'ldosheva, A. J. Toshboyev	
Логистика в Азии: опыт и перспективы оптимизации.....	260
Каюмова Паризода	
Temir yo'l transportida yo'lovchi tashish imkoniyatlarini oshirishning zamonaviy yondoshuvlari ..	266
G. I. Abdulxamidova	
Повышение эффективности использования местных налогов и сборов в Кашкадарье: международная перспектива	272
Shahzad Zokhidov	
Financial and Credit Support for Investment and Innovative Developing Activities of a Tourist Enterprise	275
Rozokov Mukhammadaziz Mansurovich	
Роль контроля качества по хранению и переработке зерна в обеспечении продовольственной безопасности Республики Узбекистан	282
Холбекова Дилобар Расулжон кизи	
O'zbekistonda mahalla boshqaruvi tizimi faoliyatini takomillashtirish masalalari.....	289
Gafurov Ubaydullo Vaxabovich	
Kichik biznes va tadbirkorlik sharoitida oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarish va sotishning xorijiy tajribasi	296
Dilnoza Meyliyeva	
Cross Cultural Preblems in International Business Negotiations	301
Xoldarova Fariza Tuxtabayevna	
Yengil sanoatning raqobatbatdosh hududiy-ishlab chiqarish klasterlarini rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribani qo'llash	304
Haydarova Shoxista	
Konchilik sanoati korxonalarining innovatsion jarayonlarni rivojlantirish xususiyatlari	310
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
Korxonalarda risk boshqaruvi mexanizmlarini joriy etish va inson resurslaridan foydalanish istiqbollarni takomillashtirish	315
Tashpulatova Muniraxon Mahmudovna	
Spin korxonalar – texnologiyalarni tijoratlashtirishda muhim tuzilma sifatida	320
O'rinov Dilshodjon Axmadjonovich	
Mintaqalarda makroiqtisodiy barqarorlikning ta'minlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni takomillashtirish strategiyasi	324
Xolbekova Feruza Rasulovna	

Iqtisodiy o'sish va aholi daromadlari o'rtasidagi bog'liqlikning nazariy asoslari.....	329
Hasanova Nigora Hasan qizi	
Современное состояние маркетинга на рынке ценных бумаг Республики Узбекистан.....	334
Юлдашев Жамшид Аббарович	
Sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik asosidagi investitsion loyihalarni moliyalashtirish	340
S. A. Karabayev	
Axborot telekommunikatsiya tarmog'i korxonalarida korporativ boshqaruv samaradorligi	334
Temirov Anvarxon Abdulazizxonovich	
Qishloq xo'jalik mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmlari va sohada amalga oshirilayotgan tarkibiy-miqdoriy o'zgarishlar dinamikasi	347
G.SH.Qo'ldosheva¹, A.J.Toshboyev²	
Yengil sanoatning raqobatbatdosh hududiy-ishlab chiqarish klasterlarini rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribani qo'llash	351
Haydarova Shoxista	
Konchilik sanoati korxonalarining innovatsion jarayonlarni rivojlantirish xususiyatlari	357
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
Korxonalarda risk boshqaruvi mexanizmlarini joriy etish va inson resurslaridan foydalanish istiqbollarini takomillashtirish	362
Tashpulatova Muniraxon Mahmudovna	
Spin korxonalar - texnologiyalarni tijoratlashtirishda muhim tuzilma sifatida	367
O'rinov Dilshodjon Axmadjonovich	
Yoshlarning sayohat manzillarini tanlashdagi omillar	371
Qurbanbayev Shuhrat Bakberganovich	
Mahalla institutini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning institusional tahlili.....	375
Bahriddinov Viqorjon Akbar o'g'li	
O'zbekistonda investitsion faoliyat, uni moliyalashtirishning zamonaviy ko'lamlari.....	380
va o'ziga xos xususiyatlari	
Kuvatova Oliya Sheraliyevna, Husenov Muhriddin Bahriddinovich	
Xalqaro moliya institutlari faoliyatining davlatlar rivojlanishiga ta'siri (Yevropa Taraqqiyot va Tiklanish banki misolida).....	384
Muxtorov Jahongir Muxtor o'g'li	
Davlat sektorida buxgalteriya hisobining xalqaro standartlariga muvofiq daromadlar hisobini tashkil etish	390
Meliboyev Akmal G'aybullayevich	
Qurilish materiallari ishlab chiqarish quvvatlari va asosiy ishlab chiqarish fondlarining t uzilishi hamda hajmi	394
Muxtasar Karimova Isroiljon qizi	
Ayollar tadbirkorligi nazariyasining takomillashuvi xususida.....	398
Sharofiddinova Gulnoza Iloxomjonovna	
O'zbekistonda soliq ma'murchiligida joriy etilgan soliqlarni undirish mexanizmini takomillashtirish masalalari	403
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
Soliq majburiyatlari ijrosini takomillashtirish yo'llari	408
Mirzaaliyeva Gulchehra Abduvali qizi	
Сравнительное исследование финансовой отчетности, подготовленной в соответствии с мсфо и нсбу.....	413
Эргашева Шахло Тургуновна	

Innovatsion bank mahsulotlarini tashkil etishda xorijiy mamlakatlar tajribasi va raqamli transformatsiyaning ro'li.....	420
Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Egamberganov Mirzabek Odilbek o'g'li	
Mintaqa mehnat bozori ishchi kuchiga talab va taklifni boshqarish vositasi sifatida	428
Umarov Oqil Omiljonovich, Abdullayev Umidjon G'afurovich	
Development of a Methodology for Assessing the Brand Equity of Higher Education Institutions	435
Zufarova Nozima Gulamiddinovna	
O'zbekiston qimmatli qog'ozlar bozorida tijorat banklarining o'rni	442
Avezov Ibrohim Ilhomovich	
Optimizing Digital Pedagogy through Database Applications and Data Mining for a Sustainable Digital Economy	448
Dilfuza Kuzikulova	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini faoliyati samaradorligini baholash usullarini takomillashtirish	454
Muradullayeva Nafisa Dilmurad qizi	
Talaba va o'quvchilarning kamolotida ma'naviy - ma'rifiy tadbirlarning ahamiyati	458
Quldoshev Asliddin Tursunovich	
To'qimachilik korxonalarining innovatsion faoliyatini baholash uslubiyotini takomillashtirish	461
Ikramov Maqsad Muratovich	
Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi loyihalarni moliyalashtirish	467
Toyirov Yunus Alamovich	
Mamlakatimizda pillachilik biznesini rivojlantirish orqali mahsulot ishlab chiqarish va uni qayta ishlash holatining tahlili	474
Turgunov Odilbek Maripovich	
Analysis of the investments in clean energy projects in the developing countries.....	478
Fayziyev Samandar Sobir ogli	
Chakana savdo korxonalarida innovatsion marketing strategiyalaridan foydalanish samaradorligini oshirish yo'llari	483
Kodirova Zulxumor Namazovna, Safarov Baxtiyor Djurakulovich	
O'zbekistonda raqamli bank xizmatlarining qo'llanilishida xorij tajribasining o'rni.....	489
Yo'ldosheva Iroda Ibdulla qizi	
O'z o'zini band qilishning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini o'lchashning asosiy yondashuvlari	493
Tursunxo'jayeva Gulnoza Jamoliddin qizi	
Tibbiy xizmatlarni rivojlantirishning muhim xususiyatlari	497
Axrorova M.F., Mirzayev Q.J.	
Qoraqalpog'iston respublikasida mikrokredit bank xizmatlarining rivojlanish holati iqtisodiy tahlili	502
Serjanov Aymurat Medetbaevich	
Mamlakatda qo'shilgan qiymat solig'ining yutuqlari va kamchiliklari, uni soddalashtirish hamda takomillashtirish yo'nalishlari	508
Mingturayev Abdusalom Abdumalik o'g'li, Orziqulov Ilyos Ixtiyor o'g'li, Boboqulov Jasur Avazovich, Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Chet el kompaniyalarining "doimiy muassasa" konsepsiyasi mezonlariga yondashishni baholash hamda unga taaluqli foydani aniqlash masalalari	514
Rajapov Shuxrat Zaripbaevich	
Необходимость оценки и управления рисками в коммерческих банках в условиях устойчивого экономического развития	521
Каримов Шамсиддин Акрам угли	

Turistik xizmatlar bozorining rivojlanishida xorij tajribasini o'rganish.....	527
Ochilova Ozoda Toshquvatovna	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirishda budget siyosati tahlili	533
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
Soliq ma'murchiligida joriy etilgan jismoniy shaxslardan olinadigan soliqlarni undirish mexanizmini takomillashtirish masalalari	540
Davletov Po'lat Torabayevich	
Banklarni davlat tasarrufidan chiqarish va xususiylashtirish ispaniya tajribasi	546
Egamova Maxfurat Esanovna	
Oliy ta'lim muassasalarini xalqaro tasnifining vujudga kelishi ilg'or tajribalari	551
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
Soliq siyosati va uning strategiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar tahliliy sharhi	557
Ismatov Xolbuta Begmatovich	
O'zbekiston xizmatlar bozorini rivojlantirishda uning xalqaro, mintaqaviy hamkorlik tashkilotlariga a'zoligining o'ziga xos jihatlari	564
Cho'ponov San'at Otanazarovich	
Analysis of the Regulatory Sandbox Concept and Its Application Under Environmental Regulation	571
YANG Xuan	
Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida budget xarajatlarini raqamli platformalar orqali optimallashtirish masalalari	576
Baxranov Bo'ston Axmedovich	
Oliy ta'lim muassasalarida marketing faoliyatini tashkil etish metodologiyasini takomillashtirish	581
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi	
Bilimlar iqtisodiyoti jamiyat taraqqiyotini zamonaviy bosqichining asosidir.....	585
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
Mamlakatimizda aholi daromadlarining shakllanish manbalari va ularning o'zgarish tendensiyalari	593
Toshtemirov Shohruh Toshpo'latovich	
"Sustainable tourism", "green tourism" and "eco-tourism": differences and key principles	597
Raxmonov Shuxrat Shavkatovich	
Content analysis of social media influencer engagement to marketing product in uzbekistan	602
Abduhakimov Azmiddinjon Bakhtiyor ugli, R Nelly Nur Apandi, Sirojiddin Yangiboyev	
Разработка технико-экономического обоснования проекта в условиях развития финансовой системы и отраслей цифровой экономики	609
Джураева Малика Бекназаровна	
Foyda solig'i ma'muriyatchiligini tashkil etishning ayrim masalalari.....	618
Idirisov Alisher Otajonovich	
O'zbekistonda budjetdan tashqari pensiya jamg'armasining daromdlari shakllanishi va undan foydalanish tahlili	622
Hakimov Ulug'bek Abdullayevich	
Tijorat banklarining depozit siyosatiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-iqtisodiy omillarni baholash.....	628
Sobirova Nozima Normat qizi	
Qurilish xizmatlari bozorida marketingni tashkil qilish xususiyatlari	639
Musyeva Shoira Azimovna	
Central Asian Transportation Corridors: Indicators and Integration Issues	643
Eldor Sobirjonov	

Islomiy darchalar ochishdagi me'yorlar va xalqaro tajriba	649
Islomova Shohida Ilhomovna, Zubaydullayeva Zulayxo Karimovna, Kaxarova Dildora Erkinovna, Abdirahmonova Sarvinoz Mirzoxid qizi	
Mamlakatimizda meva-sabzavotchilik korxonalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	654
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	

MAMLAKATIMIZDA MEVA-SABZAVOTCHILIK KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi

Farg'ona politexnika instituti
mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Ushbu tadqiqot ishida mamlakatimizdagi meva-sabzavotchilik korxonalarini faoliyatini yanada rivojlantirish zarur sharoitlarni tashkil etish zarurati yoritilgan. Mamlakatimizda barcha toifadagi xo'jaliklarda yetishtiriladigan meva-sabzavot mahsulotlari ishlab chiqarishini jadallashtirish, ushbu jarayonda zaruriy qonun va qonunosti hujjatlarini ijobiy jihatlari alohida e'tiborga olingan. Meva-sabzavotchilik korxonalarini tashkil etishni rag'batlantirish bo'yicha xorijiy mamlakatlarda tajribalari o'rganilgan. Meva-sabzavotchilik korxonalarining asosiy vazifalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: qishloq xo'jaligi, meva-sabzavotchilik, boshqaruv, iqtisodiy rivojlanish, boshqaruv jarayoni, samaradorlik.

Abstract: In this research work, the need to organize the necessary conditions for the further development of the activities of fruit and vegetable enterprises in our country is highlighted. Special attention was paid to the development of fruit and vegetable products grown in all categories of farms in our country, positive aspects of the necessary laws and regulations in this process. His experiments in foreign countries to promote the establishment of fruit and vegetable enterprises have been studied. The main tasks of fruit and vegetable enterprises are covered.

Key words: agriculture, fruit-growing, management, economic development, management process, efficiency.

Аннотация: В данной исследовательской работе освещена необходимость создания необходимых условий для дальнейшего развития деятельности плодоовощеводческих предприятий нашей страны. Ускорение производства плодоовощной продукции, выращиваемой в нашей стране во всех категориях хозяйств, в этом процессе особое внимание было уделено положительным аспектам необходимого законодательства и подзаконных актов. Изучен опыт зарубежных стран по стимулированию создания плодоовощеводческих предприятий. Освещены основные задачи плодоовощеводческих предприятий.

Ключевые слова: сельское хозяйство, плодоовощеводство, менеджмент, экономическое развитие, процесс управления, эффективность.

KIRISH

Bugungi kunda jahonda tobora keskin tus olayotgan global iqlim o'zgarishi, shuningdek, dunyo aholisi sonining o'sish tendensiyasi saqlanib qolayotganligi, resurslar cheklanganligi va turli siyosiy, ekologik inqirozlar sharoitida mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, insonlarni ushbu mahsulotlar bilan miqdor hamda sifat jihatdan, xususan, ekologik toza organik mahsulotlarga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish masalasining yana keskinlashishiga olib kelmoqda.

Ushbu jarayonda mamlakatimizda qishloq xo'jaligi sohasini isloh qilish, meva-sabzavotchilik korxonalarini rivojlantirish, mahsulot yetishtirish hajmini hamda eksport salohiyatini oshirish, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash borasida izchil islohotlar olib borilmoqda.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 15.12.2021-yildagi "Meva-sabzavotchilik sohasini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, tarmoqda klaster va kooperatsiya tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-52-sonli qarori bilan mavjud imkoniyatlaridan samarali foydalanishni yo'lga qo'yish va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash masalalari belgilangan¹.

Meva-sabzavotchilik mamlakatimiz qishloq xo'jaligi sektorining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Meva-sabzavotchilik sektorida mamlakatimiz YAImining qariyb 7 foizi, qishloq xo'jaligi mahsulotlarining 27 foizi ishlab

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Meva-sabzavotchilik sohasini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, tarmoqda klaster va kooperatsiya tizimini yanada rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risida"gi 15.12.2021-yildagi PQ-52-son qarori.

chiqariladi. Bir necha o'n yillar oldin meva-sabzavot bozori yuqori mavsumiylikka ega edi. Biroq jahon bozorlarining globallasuvi sharoitida hamda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish va saqlash yangi texnologiyalarining rivojlanishi natijasida ushbu mahsulotlar iste'molchilarga yil davomida taklif etila boshladi. Shuningdek, sog'lom turmush tarziga talab ortib borayotgani dunyoning barcha mintaqalarida sarxil sabzavot va mevalar iste'molining ortishiga ta'sir etuvchi omillardan biridir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Olimlarimiz tomonidan qishloq xo'jaligi, xususan, meva-sabzavotchilik tarmog'ini barqaror rivojlantirish istiqbollarini baholashning ilmiy-nazariy asoslari xorijlik olimlar D.Byerlee, Adeel R.A., O.A.Buryanova, M.M.Butakova, I.F.Xiskov² kabi xorijlik olimlar tomonidan tadqiqotlar olib borilgan. Shuningdek, meva va rezavor subkompleks korxonalarini barqarorligini ta'minlashda ishlab chiqarish, kooperatsiya va integratsiyaning ushbu sohasidagi davlat tomonidan tartibga solish masallariga ham o'rganilgan[1].

M.Mannopova tadqiqotlarida esa qishloq xo'jaligi sohasida meva-sabzavotchilik klasterlarining ahamiyati, meva-sabzavot klasterlarini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish va ularni qayta ishlashga qaratilgan islohotlarni chuqurlashtirishda agrar siyosatini olib borilishining ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Meva-sabzavotchilik klasterlarini boshqarishdagi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish masalalari ko'rsatilgan[4].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda meva-sabzavotchilik klasterlarini boshqarish jarayonini namalga oshirishda iqtisodiy tahlil va qiyosiy taqqoslash, statistik guruhlash, monografik kuzatish, mantiqiy fikrlash, konstruktiv hisoblash usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mamlakatimizda meva-sabzavotchilik korxonalarini tashkil etish hamda mahsulot yetishtirishda zamonaviy innovatsion texnologiyalarni jalb qilish orqali agrotexnik tadbirlarni yangilash, hosildorlikni bir necha barobar oshirish, mahsulot yetishtiruvchilar tomonidan qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish va yakunda olinadigan tayyor mahsulotlarni eksportga yo'naltirish, kam xarajat qilib, ko'p daromad olish, mahsulot yetishtiruvchilarning moliyaviy holatini yaxshilash, mahsulot yetishtiruvchilar moddiy-texnik bazasini zamonaviy qishloq xo'jaligi texnikalari va uskunalari bilan boyitish, infratuzilma obyektlarini yangilashdan iborat.

Bugungi kunga kelib mamlakatimizda yildan-yilga qishloq xo'jaligi, jumladan, meva-sabzavot mahsulotlariga bo'lgan talab ortib bormoqda. Quyidagi jadvalda 2014-yildan boshlab barcha toifadagi xo'jaliklarda yetishtiriladigan meva-sabzavot mahsulotlari tahlili keltirilgan.

1-jadval. O'zbekiston Respublikasida barcha toifadagi xo'jaliklarda yetishtiriladigan meva-sabzavot mahsulotlari tahlili (ming tonna)³.

Yillar	Sabzavotlar	Mevalar va rezavorlar	Yong'oq mevalilar	Subtropik mevalar	Rezavor mevalar	Sitrus mevalar
2014	8753,9	2306,5	74,1	132,5	8,7	3,5
2015	9390,0	2467,9	87,3	141,3	10,0	4,8
2016	10184,0	2612,9	99,4	160,2	11,2	5,8
2017	10219,9	2614,9	111,0	142,6	11,0	3,5
2018	9760,3	2706,2	85,7	163,3	8,2	11,9
2019	10215,1	2752,7	90,6	190,4	11,0	9,5
2020	10020,2	2812,6	111,6	198,2	13,4	10,0
2021	10850,2	2852,6	108,6	197,8	14,1	9,9
2022	11162,9	2999,3	109,1	186,7	12,5	10,6
2023	11553,7	3121,7	104,3	173,1	13,7	11,2

² Byerlee D., de Janvry A., Sadoulet E. Agriculture for Development: Toward a New Paradigm/Annual Review of Resource Economics. 2009. Vol. 1(1). PP.15-20.; A.Adeel. Organizational democracy and employee outcomes: The mediating role of organizational justice. Business Strategy & Development 2019.

³ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Huzuridagi statistika agentligi ma'lumotlari asosida muallif tomonida tuzilgan. <https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/agriculture-2>.

1-jadval tahlil natijalaridan ko'rish mumkinki, mamlakatimizda meva-sabzavotchilik sektori yildan yilga o'sib bormoqda. 2014-yilga nisbatan 2023-yilda sabzavotlar 131,98 %ga, mevalar va rezavorlar 135,34%ga, yong'oq mevalilar 140,75%ga, subtropik mevalar 130,64 %ga, rezavor mevalar 157,47%ga, Sitrus mevalarini etishtirish esa 320%ga o'sganligini ko'rishimiz mumkin.

Ayni paytda O'zbekiston meva-sabzavotga bo'lgan o'rtacha yillik ehtiyojining qariyb 96 foizini o'z ishlab chiqarishi hisobidan ta'minlamoqda. Hozirda mamlakat o'rik yetishtirish bo'yicha dunyoda 2-o'rin, sabzi yetishtirish bo'yicha 3-o'rin, gilos yetishtirish bo'yicha 4-o'rin, bodring yetishtirish bo'yicha 7-o'rin, olcha va anjir yetishtirish bo'yicha esa 8-o'rinda turadi. Mamlakatga import qilinadigan meva va sabzavotlarning asosiy turlari kartoshka, banan, sitrus mevalari, olma, dukkakli ekinlar, xurmo va boshqalar hisoblanadi.

2-jadval. Mamlakatimizda 2020 va 2022-yillarda yetishtirilgan hamda eksport qilingan meva-sabzavot mahsulotlarining o'zgarishi⁴

Mahsulot nomi	2020-yil		2022-yil	
	Yetishtirilgan mahsulot (tonna)	Eksportga yo'naltirilgan qismi (tonna)	Yetishtirilgan mahsulot (tonna)	Eksportga yo'naltirilgan qismi (tonna)
Meva va ziravorlar	2813.0	402.4	3042.4	360.0
Sabzavotlar	5515.3	768.3	10252.1	883.7
Uzum	1890.1	181.4	2728.5	318.9

2-jadval tahlillariga ko'ra, ishlab chiqarilgan mahsulotlar va eksport hajmini taqqoslaganda, ishlab chiqarilgan jami mahsulotlarning faqatgina 12-13 foizi eksport qilinishi yetishtirilgan mahsulotlarning sifat ko'rsatkichlari bo'yicha tadqiqotlar olib borish zarurligini ko'rsatadi. Xususan, respublikamizda 2020-yilda jami 2813 ming tonna meva rezavorlar yetishtirilgan bo'lsada, shundan 402,3 ming tonnasi, ya'ni 14,3%, sabzavotlar 13,9%, uzum 9,5% eksport qilingan. 2022-yilda esa yuqoridagi ko'rsatkichlar mos ravishda 11,8%, 8,6%,

Bugungi kunda mamlakatimizda meva-sabzavotchilik korxonalarini faoliyatini rivojlantirishda klaster tizimidan ham samarali foydalanish o'zining ijobiy samarasini bermoqda. Ushbu sektorda faoliyat yuritayotgan meva-sabzavotchilik klasterlarining jami soni 145 tani tashkil etadi. Ular uchun birlashtirilgan yer maydonlari 179,2 mingga yaqin. 2022-yilga klasterlar tomonidan qiymati 478 mlrd. so'mlik 71 ta loyiha amalga oshirilishi rejalashtirilgan bo'lib, 500 ga yaqin ish o'rinlari yaratiladi⁵.

Meva-sabzavot mahsulotlari yetishtirish hajmini ko'paytirishni asosan quyidagi ikki yo'nalishda amalga oshirish mumkin:

- meva-sabzavot mahsulotlari yetishtiriladigan maydonlarni kengaytirish hisobiga;
- mavjud ekin maydonlari, bog' va tokzorlarda hosildorlikni oshirish, intensiv rivojlantirish hisobiga.

Birinchi holda, respublika hududlari tabiiy-iqlim sharoitlari va boshqa xususiyatlaridan kelib chiqib meva-sabzavot, uzum yetishtiriladigan maydonlarni kengaytirish taklif etiladi. Mamlakatimizda bugungi kunda aholi jon boshiga 0,012 gektar bog' va tokzorlar to'g'ri kelmoqda. Kelajakda aholi sonining ortib borishini hisobga olib, bog'dorchilik va uzumchilik uchun yaroqli yerlarda bog'-tokzorlar maydonlarini kengaytirish imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda yangi bog'lar va tokzorlar tashkil etish lozim.

Ikkinchi holda esa, mavjud va yangi tashkil etilayotgan meva-sabzavot va uzum yetishtiriladigan maydonlarining har bir gektari hisobidan olinadigan mahsulot hajmini ko'paytirish nazarda tutiladi. Bunda intensiv bog'larni tashkil etish, yerlarning meliorativ holatini yaxshilash, serhosil ekin va ko'chat navlarini tanlash taklif etiladi. Tabiiy-iqlim sharoitlarini hisobga olib hududlarni meva-sabzavotchilik va uzumchilikka ixtisoslashtirish ham hosildorlikni oshirish imkonini beradi.

Meva yetishtirish samaradorligini oshirishda mamlakatimizda tashkil etilayotgan intensiv bog'larning istiqbollari juda katta. Bu turdagi bog'larda past bo'yli, shoxlari uzun meva daraxtlari issiqxonalaridagi bodring kabi ustunlarga ip bilan tortilgan holda bir tekisda o'stiriladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar natijasida meva-sabzavot korxonalarini uchun istiqbolni belgilash ishlarida iqtisodiyot tarmoqlari o'rtasidagi o'zaro transformatsiya sharoitida qishloq xo'jaligini rivojlantirishning strategik yo'nalishlarini aniqlash, ularni o'zgaruvchan bozor raqobatlarini sharoitiga mos amalga oshirish, mahsulotlar

⁴ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Huzuridagi statistika agentligi ma'lumotlari asosida muallif tomonida tuzilgan.

⁵ <https://www.agro.uz/> O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi.

bozor narxlarini aniqlash va boshqarish, oziq-ovqat bozoridagi baho siyosati va raqobat muhitini chuqur tahlil qilishda Markovning zanjir modelini qo'llash istiqbol parametrlarini to'g'ri baholashga asos yaratadi. Shuningdek, sabzavot mahsulotlari misolida ularni iste'mol bozorlariga chiqarishda ishtirok etuvchi xo'jalik subyektlarining bozorda shakllangan narx va qo'shilgan qiymat zanjiridagi ulushlari monografik o'rganildi. Unga ko'ra, sabzavotlar chiqariladigan bozorlarda ulgurji savdo vositachilari qancha ko'p bo'lsa tovar (mahsulot) narxlari ham shunga mos ravishda o'sib boradi.

Ushbu jarayonda aholining o'sishini hisobga olib, oziq-ovqat ta'minotini yaxshilash va iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarini zarur hajmdagi xom ashyo resurslari bilan to'yintirish, respublikamiz oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash kabi ustuvor vazifalarni tobora cheklanib borayotgan sug'oriladigan yerlar, suv resurslari va boshqa omillardan resurs tejankor foydalanish imkoniyatlarini baholash, jahon oziq-ovqat bozoridagi talab va taklif nisbatini tahlil qilish orqali mahalliy qishloq xo'jalik mahsulotlari ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va narxlarining barqarorligini ta'minlash masalalariga e'tibor qaratish lozim, deb hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiotlar ro'yxati

1. Куликов И. Организационно-экономический механизм устойчивого развития плодово-ягодного подкомплекса АПК /И. Куликов, В. Урусов //АПК: Экономика, управление. – 2008. – №8. – С. 10-15.
2. Шехтман А. Ю. Подходы к оценке эффективности управления кластерными системами //Вестник Волжского университета им. ВН Татищева. – 2017. – Т. 1. – №. 4. – С. 70-77.
3. Миролубова Т.В. Закономерности и факторы формирования и развития региональных кластеров: монография/ Т.В. Миролубова, Т.В. Карлина, Т.Ю. Ковалева; Перм. гос. нац. иссл. ун-т. – Пермь, 2013. – 283 с.
4. Маннопова М. С. Деятельность плодоовощных кластеров узбекистана и организационно-экономические механизмы управления ими //Scientific Impulse. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 989-997.
5. Becattini G. From Marshall's to the Italian "Industrial Districts". A Brief Critical Reconstruction // Complexity and Industrial Clusters: Dynamics and Models in Theory and Practice / eds. A.Q. Curzio, M. Fortis. Heidelberg: Physica-Verlag, 2002.
6. Meier zu Köcker G. Clusters in Germany. An Empirical Based Insight View on Emergence, Financing, Management and Competitiveness of the Most Innovative Clusters in Germany. Berlin: Institute for Innovation and Technology, 2009.
7. Модел "тройной спирали" как механизм инновационного развития региона / И.Ю. Пахомова // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия: Экономика. Информатика. – 2012 г. –№7-1 (126) / том 22.
8. Клепикова Н.И. Оценка эффективности создания отраслевого кластера // Фундаментальные исследования. – 2013. – № 4-4. – С. 934-939.
9. Шехтман А. Ю. Подходы к оценке эффективности управления кластерными системами //Вестник Волжского университета им. ВН Татищева. – 2017. – Т. 1. – №. 4. – С. 70-77.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

